

GRÓF KOHÁRY ISTVÁN
MEGYEI TÖRTÉNELEMVERSENY

I. forduló
2018/2019

Javítási útmutató

I. A Karoling-dinasztia

A) A kakukktojás helyes jelöléséért 0,5 pont jár; a közös jegy, ill. a helyes indoklás 1-1 pontot ér. Utóbbinál elegendő, ha a diák vagy azt állapítja meg, miben tér el a kakukktojás, vagy azt, mi a másik három adat közös jellemzője. A javítókulcs megoldásaitól eltérő, de elfogadható megoldások ugyanúgy 0,5, ill. 1 pontot érnek. Összesen 10 pont.

1. Közös jegyük: a Karoling-dinasztia uralkodói

Kakukktojás: Kis Pippin

Indoklás: pl. Pippin Nagy Károly apja / a három másik Nagy Károly unokái

2. Közös jegyük: a Frank Birodalom országrészei

Kakukktojás: Lombardia

Indoklás: pl. Lombardiát már a Karolingok szerzik meg / a három másik a Merovingok frank államának országrészei

3. Közös jegyük: frank állami tisztviselők

Kakukktojás: udvarnagy

Indoklás: pl. az udvarnagy Meroving-kori tisztség *vagy* királyi jogkört gyakorol / a három másik Nagy Károly államának hivatalnokai *vagy* konkrét államigazgatási feladatot látnak el

4. Közös jegyük: a frankokkal ellenséges népek

Kakukktojás: 1) arabok *vagy* 2) avarok

Indoklás: pl. 1) a frankok az arabok ellen védekező háborúra kényszerültek / a három másik népet leigázták; 2) a három másik már Martell Károly ellenfelei is / az avarok ellen Nagy Károly indított hadjáratot

B) Más megoldás nem fogadható el. Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.

1.a, 2.b, 3.b, 4.c

C) Más megoldás nem fogadható el. Elemenként 1 pont, összesen 8 pont.

1. állítás: I, I; 2. állítás: H, I; 3. állítás: H, H; 4. állítás: I, I

18 pont

II. A középkori város működése

Más megoldás nem fogadható el. Elemenként 0,5 pont, összesen 14 pont.

a) egyházi és királyi székhelyek, nyersanyaglelőhelyek, utak találkozási, síkság és hegyvidék találkozási, zarándokutak mentén, kikötésre alkalmas helyeken stb.

b) Észak-Itália, Flandria

c) A/ patrícusok/kereskedők

B/ önálló műhellyel rendelkező kézművesek/kézművesek/ esetleg céhmesterek

C/ plebejusok/városi nép

d) Pl. évi egy összegű adózás, vásártartási jog, vámmentesség, árumegállító jog stb.

6pont

e) A/ kommuna, földbirtokossal szemben

B/ céh, kontárok ellen

C/ egyetem/universitas

D/ gilde/hanza/ esetleg a kereskedők érdekvédelmi szervezete

3pont

- f) A/ Firenze, 10.
 B/ Prága, 5.
 C/ Konstantinápoly/Bizánc, 12.
 D/ Calais, 2.
 E/ Genova, 7.

14 pont

III. A Német-római Császárság

Elemenként 0,5 pont. Más megoldás – ha csak külön nem jeleztük – nem fogadható el.

a) Mikor, ki alapította a Német-római Császárságot? 962, I. Ottó
 Ki volt az az uralkodó, aki ezt megelőzően szintén császárrá koronáztatta magát egy másik nyugat-európai államban? Nagy Károly
 Mikor, hol történt ez? 800-ban, Rómában

b) Ki volt az az uralkodó (dinasztia megjelölésével), aki kiadta a fent idézett okmányt?

Luxemburgi IV. Károly

Sorolja fel a hét választófejedelem közül az egyházi személyeket!

kölni, mainzi, trieri érsek

Miért nevezi az uralkodót az okmány „császárnak vagy a rómaiak királyának”?

Római birodalom örökösének tekinti magát (más helyes válasz is elfogadható)

c) Mi volt az az egész Európát érintő konfliktus, melynek során a császári hatalom jelentős presztízavesztést szenvedett? invesztitúraharc

Nevezzen meg három résztvevő uralkodót a Német-római Császárság részéről!

pl. IV. Henrik, V. Henrik, I. (Barbarossa) Frigyes, II. Frigyes

Melyik terület szabadságharcának volt jelentős ütközete a morgarteni csata? Svájc

Mikor mondták ki végérvényesen ennek az országnak az önállóságát? 1499

8 pont

IV. A honfoglalás eseménytörténete

Minden helyes válasz 0,5 pont, összesen 9. Más megoldás nem fogadható el.

A) (1) cár, (2) besenyők, (3) Etelköz, (4) Bíborbanszületett / Porphyrogennétosz Konstantin,

B) (5) 568, (6) szlávok, (7) Pribina, (8) frankok, (9) észak-nyugati, (10) 862

C) (11) Erdély, (12) Zalán, (13) Ópusztaszer / Pusztaszer / Szer, (14) itáliai, (15) fehér ló, (16) bajor, (17) Pozsony, (18) Kurszán / Kuszán / Kusál

9 pont

V. „A rövid XII. század”

Minden helyes válasz 0,5 pont, 7. Más megoldás nem fogadható el.

a.) Trónharcok és következményeik:

öröklési elvek: primogenitúra elve ↔ seniorátus elve

az uralkodók, trónkövetelők földet / birtokokat / földbirtokot adományoznak támogatók szerzése / megtartása érdekében

a királyi birtokok aránya csökken

az ezen birtokokból származó jövedelem / bevétel csökken

új jövedelemforrásra van szükség

III. Béla bevezeti a regálé típusú jövedelmeket,
melyek közül a legjelentősebb a kamara haszna (latinul: lucrum camerae)

b.) Gazdasági változások:

az állattenyésztés szerepe csökken → a földművelés szerepe nő

a letelepült életmód általánossá válik,
új földeket vonnak művelésbe

← hospesek érkeznek Nyugat-Európából
pl. szászok Erdélyben, Szepességben

→ elegendő élelmiszer

↓ városokat alapítanak a mai Magyarországon is

→ népszámnövekedés, közel 2 millió fő a népességszám

7 pont

VI. Középkori magyar művészettörténet

Minden helyes adat 0,5 pontot ér, összesen 12+3. Más megoldás nem fogadható el.

A)

Korstílus neve (Elemenként 1 pont)	Képek betűjele (Elemenként 0,5 pont)	A korstílusra jellemző állítások száma (Elemenként 0,5 pont)
ROMÁN STÍLUS/ROMANIKA	d) g) k) l)	3. 6. 7. 9. 11.
GÓTIKA	a) b) e) f) h) j)	1. 4. 5. 10. 12.

12pont

B) (Elemenként 0,5 pont)

A kimaradt alkotások korstílusának neve (Elemenként 1 pont)	Képek betűjele (Elemenként 0,5 pont)	A korstílusra jellemző állítások száma (Elemenként 0,5 pont)
RENEZÁNSZ	c) i)	2. 8.

15 pont

VII. Mátyás belpolitikai lépései

Más megoldás nem fogadható el.

A/ (Elemenként 0,5 pont)

A: Nándorfehérvár; 1456   B: Szilágyi Erzsébet   C: Hunyadi László
D: Kolozsvár 1443   E: Aragóniai Beatrix (csak így fogadható el)   F: Corvin János

4 pont

B/ (Elemenként 0,5 pont)

a) Szilágyi Mihály   b) III. Frigyes   c) Habsburg   d) Bécsújhely, 1463
e) 1464, Fehérvár, esztergomi érsek

4 pont

C/ (Elemenként 0,5pont)

a) Ernuszt János   b) kincstartó

c) A forrás száma: 2. Bevétel neve: rendkívüli hadiadó / hadiadó

A forrás száma: 6. Bevétel neve: füstpénz / füstadó

A nem Mátyáshoz kapcsolódó források: (forrás számáért nem jár pont, az uralkodókért fejenként 1 pont.)

Forrás száma	A forrást kibocsátó uralkodó neve
1.	II. András
3.	I. / Szent István
4.	Károly Róbert
5.	I. Lajos

D/ a személyes királyi jelenlét bíróságának létrehozása

7 pont

1 pont

16 pont

VIII. A Jagelló-kori külpolitika

Elemenként 1 pont, összesen 10 pont. Más helyes megoldás is elfogadható.

a.) Hadsereg

Milyen típusú hadsereg állt a Jagelló uralkodók rendelkezésére? banderiális hadsereg

Miért jelentett ez visszalépést az előző korszakhoz képest? Hunyadi Mátyás zsoldosserege / a fekete sereg fegyverzetben és kiképzésben is modernnek minősült, stb.

b.) Külpolitikai kapcsolatok

Mely európai szövetségi rendszerrel került szembe a király és az ország is a házassági szerződés miatt? cognaci liga

Miért jött létre a szövetség? Habsburgok megerősödésének ellensúlyozására, stb.

c.) Török előrenyomulás

Nevezze meg a török előrenyomulás alábbi fontos lépéseinek korszakos jelentőségét! A helyszínt nem kell leírnia, csak jelentőségét!

1389: Szerbia török kézre került

1396: Bulgária török kézre került / először ütközött meg a török sereg reguláris európai hadakkal / győzött le ilyeneket, stb.

1453: a török egyedüli nagyhatalommá vált DK-Európában / teljes erővel Európaellen indulhatott, stb.

1521: betörték Magyarország védvonalán / megnyílt az út a Magyar Királyság elfoglalására, stb.

Miért töltött be a déli határszakaszon fontos szerepet a kettős végvárrendszer?

A központi / alföldi területeket védte. / A természeti tényezők itt tették lehetővé erődítmények építését. / Kettős vonalának köszönhetően egy vár eleste még nem jelentette a török végzetes előretörését, stb.

A Jagelló királyok alatt indult egy keresztes hadjárat a török ellen. Mi lett ennek a hadjáratnak a végkifejlete?

A Dózsa György vezette parasztfelkelés alakult ki belőle. / magyar nemesek levertek, stb.

10 pont

IX. Esszé: Az iszlám

Szempont	Műveletek és tartalmak	Pont			
Feladatmegértés	A versenyző dolgozatában elemző jelleggel mutatja be az iszlám vallást. Ennek során lényegre törő, a téma meghatározott szempontjaihoz igazodó, attól el nem kalandozó megállapításokat tesz. A válasz a forrásokból is merít, azok felhasználásával lényegi összefüggésekre utal.	0-2			
		0	1	2	
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.	0-4			
	Helyesen használ legalább hármat ezen évszámokból: VI-VII. sz., 610-es évek, 622, 630, 637, 642, 657, 661, 711, 731, 762	0	1	2	
	Rögzíti a téma térbeli vonatkozásait (legalább 3 elem), mint Arabia, Arab-félsziget, Közel-Kelet, Bizánc, Mekka, Medina (Jaszrib), Jeruzsálem, Alexandria, Damaszkusz, Bagdad, Észak-Afrika, Hispánia, Gibraltár, Poitiers	0	1	2	
Kommunikáció, szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0-6			
	K1. Szakszerűen használja az alábbi általános történelmi fogalmakat: sivatag, nomád, vallás, hit, isten, próféta, szentség, hagyomány, vallási előírás, parancs, rítus; kultúra, művészet, tudomány, görög kultúra, orvostudomány, mórok, Cordoba-i nagymecset stb.	0	1	2	
	K2. Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket: hidzsra, iszlám, muzulmán, muszlim, mohamedán, öt alappillér, ramadán, Kába-kő, alamizna, Korán, szúra, hadisz, szunna, síita, szunnita, dzsihád, kalifa, imám, despotikus hatalom, kádi, algebra, alkímia, damaszkuszi acél, muszlim terítő, kordován csizma, Ezeregy éjszaka, Szindbád stb.	0	1	2	
	K3. A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, a stílus elemző jellegű. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2	
Ismeretszerzés, források használata	A vizsgázó a válaszába beépíti a forrásokban található információkat és következtetéseket von le belőlük.	0-9			
	F1. Rögzíti pl., hogy a Korán a közel-keleti nomád és zsidó vallási tanokból merít, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. rámutat arra, hogy a kereszténység legnagyobb profétáját a keresztény vallással ellentétben csak profétának tartja és Allah egyedüli profétájának Mohamedet fogadja el <i>vagy</i> szent háborút hirdet ellenük <i>vagy</i> ír az iszlám vallás egyéb szent forrásairól is, mint a szent hagyomány, a hadisz vagy Mohamed tanítványainak emlékei, a szunna <i>vagy</i> felsorolja a vallási előírásokból az étkezési / öltözködési szokásokat).	Rögzít			
		0	1		
	F2. Rögzíti pl., hogy az iszlám különbséget tesz muszlim és nem muszlim vallású alattvaló között, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. a hódítások sikerében komoly szerepet játszott a vallás, mert a nem muszlim alattvalók hátrányos megkülönböztetése (adófizetés, vallásgyakorlási korlátozások) megszűnt azzal, ha áttért; <i>vagy</i> a muszlim hitre való áttérést a rászorulókkal szembeni alamiznakötelezettség vagy az üdvösség ígérete is segíthette;	Megállapít			
		0	1	2	
		Rögzít			
			0	1	
			Megállapít		
			0	1	2

	<i>vagy egyszerre értelmezi a forrásban olvasható vallási engedékenységét és utal a szent háború parancsára, az abban elesett harcos számára biztosított üdvösségszerző voltára.)</i>			
	F3. Megemlíti a fejlett arab matematika-, orvos- vagy földrajztudományt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. kiemeli, hogy ez közvetítő szerep, hiszen az ókori görög természettudományokat veszik át az arabok <i>vagy utal arra a korszakos hatásra, amit a közvetített görög filozófia az európai kereszténységre gyakorol, ti. a skolasztikára.)</i>	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
<p>Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás</p> <p><i>* Mohamed életrajza vagy a hódítás részletei nem része a kérdésnek, ezzel kapcsolatos megállapításért pont nem adható!</i></p> <p><i>** A hódítás menetének rövid ismertetése nem minősül külön tartalmi egységnek, „Tényezőnek”. Itt nem jár ezért pont, csak a tér-idő egységénél!</i></p>	A vizsgázó feltárja az iszlám hit legfontosabb tanait, azok foglalatait, valamint a muzulmán vallás szerepét az arab terjeszkedésben és a kultúrában.	0-12		
	E1. Megállapítja, hogy Mohamed Allah prótétájaként kinyilatkoztatásban részesült, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. lényegre törekedve bemutatja Mohamed életét igehirdetésétől a hidzsrán át visszatéréséig <i>vagy feltárja a mekkai kereskedőtársadalom viszonyait Mohamed fellépése kapcsán vagy ismerteti az iszlám Mohamed hagyatéka körüli megosztottságát, ti. a szunniták és a síiták konfliktusát).</i>	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
	E2. Rögzíti, hogy maga az iszlám-szó az Allah iránti feltétlen engedelmisséget jelenti <i>vagy tisztázza, hogy az iszlám, a mohamedám, a muszlim, a muzulmán szinoním kifejezések, és ezzel kapcsolatban ismerteti az öt alappillért (a sorrend nem számít) – ez kötelező eleme a dolgozatnak.</i>	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
	E3. Rögzíti, hogy az arab birodalom vezetője a kalifa és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. a kalifa hatalma despotikus jelleget ölt és ezt értelmezi is, <i>vagy bemutatja az arab birodalom közigazgatási rendszerét (pl. emír, kádi) és nyomatékosítja azon jellemvonásait, amik miatt a kalifa hatalma kezdetben valóban centralizált tudott maradni (az uralkodói jogkör megosztása / a vallási szokásjog miatt nem összpontosul jelentős hatalom vidéki végrehajtók kezében).</i>	Rögzít		
	0	1		
	Megállapít			
	0	1	2	
E4. Kiemeli, hogy az arab kultúra saját vívmányai is jelentős hatást gyakoroltak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. legalább három ilyen szellemi vagy tárgyi örökséget megnevez: algebra, kémia (term.tud), Ezeregy éjszaka meséi, arab építészet (szépműv.), damaszkuszi acél, muszlim terítő, kordován csizma (kézművesség), stb.).	Rögzít			
	0	1		
	Megállapít			
	0	1	2	

* Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, ill. az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is. A javítókulcs ezen részében van némi átfedés, de csak a vaglyagos válaszrészek miatt. Természetesen erre is vonatkozik a pontozási szabály.